

järrel kulama, sest et nad ollid sellepärast wägga seggaseks läinud, et 30 aastaid möda ep olnud kedagi neid enam käinud katsumas, kui Dubberg neid olli wimaks katsund. Et enam seggased asjad kirriko asjades ei piddant ette tulles, siis sai Niggolas Gaatsa, kes jo 1612 aastal Tallinnas Toom peäl olli õppetaja olnud, Suppertendiks ja üks Konsistorium seätud ning temmale 6 praustid kõrwamehheks antud, üks praust olli Harjo-, teine Wirro-, kolmas Terwe-, kaks Väne- ja kues So-maalt, ning weel mu hea seädukse kõrwas käsiks temma ka, et iggal aastal küünla-ku sees keik õppetajad piddid nelja päwa peäle kokko tulles, et nemmad teine teisega piddid ennast pühha kirja tundmiseses kaswatama ja finnitama, ning teine teisega nou piddama, kuidas nemmad saaksid omma armsa koggoduste surema hinge kasuks pühha Ewangeliummi kulutada, ja omma Issanda Jesusse Kristusse jure juhhatada. Sellesamma asja ja nou pärrast tulleswad ka praegogi weel keik õppetajad Tani päwa aial maalt Tallinnas ühhe nädala peäle kokko, kus Kirral-Supperdenti herra meie pea on. — Sest aial, kui Kunstorium, se on üks kirriko-kohhus, sai seätud, sest aial sai enam kui enne keige kirriko asjade eest hoolt kantud ja mitto seäduksed ja õiguskesed, mis Rootsi-maal wijiks ollid sanud, said nüüd ka meie Eesti-male istutud. Siiski ep olnud

Rootsi kuningas, Kustaw Adolw, weel sellega rahhul, waid temma sowis ka, et noor rahwas piddi aegsaste sama mõndasugguse tarkusse tundmiseses õppetud, ja lastis 1631 aastal Tallinnas ühhe koli ehitada, ja panni temmale 4 targad koli-õppetajad, — ja 1632 aastal ta ehitas Tarto linna ühhe sure koli, kus nored mehhed said õppetud ja walmistud, muist kirriko-õppetajaks, muist kohtomoistiaks, muist tohtriks ja weel mu tarkusse-tundmisse innimesseks. Se läbbi said ka kirriko-õppetajad jo noolt truiks ja moistlikko õppetajaks üleskaswatud. Et sest surest kolist suur kasso olli, olli pea tunda. Nenda panni praust Hindrik Staal, Petri ja Maddise kirriko õppetaja, 1632 aastal omma „maia ja käsisi-ramatus“ Eutterusse katekismusse ramato Ma-kele peäl üles ja kui ta pärrast Wirro-maal Kadrina kirriko-õppetajaks sai, panni temma 1637 aastal esimest Ma-kele krammatikko üles (se on üks ramat, kust üht keelt ja keik temma sannad ja muudmisesed woib õppida) ja teises jaus selle praego nimmetud maia ja käsisi-ramatus panni temma esimesesed Jummalasanna-laulud Ma-kele peäl üles, ja 1638 aastal kolmandamas jaus, sellesamma ramato sees, panni temma pühhad Ewangeliummid ja wiimeses jaus üht palwe-ramato Ma-kele üles. Se on siis peäle 200 aastaid, et meie armas Ma-